

Vismannen på Tronfjell

En kort biografi

Av Bjørn Pettersen

(Publisert i kulturavisa "Bredablikk", desember 2005)

Barndom

Sri Ananda ble født tidlig en torsdag morgen den 29. desember i året 1881 ved breddene av Ganges i den bengalske byen Hooghly i det østlige India. Hans fulle familienavn var **Surendra Nath Baral** og han var eldste sønn i en søskenflokk på ti barn. Hans far, Babu Gobardhan Baral, var kjent for sin store gavmildhet og velgjørenhet. Han arbeidet i det nærliggende Calcutta som sjefsrådgiver ved National Bank of India Ltd. Hans mor, Srimati Sauravamayee Dasi, var en slags religiøs mystiker som aldri besøkte noe tempel. Hun pleide å si at guddommen var i hjertet og at hun tilbad den der. Familien var meget velstående og bodde i en stor og ærverdigg gammel bygning med mange rom og flere etasjer.

Den aller første skolen han gikk på, var en skole i tilknytning til Bandel Church, en nå over 400 år gammel kirke som er en av de eldste katolske kirker i India og som ble bygget av portugisiske innvandrere. Det var på denne skolen at han for første gang så et stort verdenskart, og da den lille gutten så den skandinaviske halvøy, syntes han at den liknet en katt, noe som spontant fikk ham til å utbryte: «Til den tigreren skal jeg reise når jeg blir stor!»

En gang i barndommen opplevde han en skrekkelig hendelse. Det var den dagen han så en engelskmann piske en indisk arbeider til blods. Da følte han at livet var blitt utålelig, og som i et plutselig glimt så han at han ville komme til å bli en *sannyasin* - en fri og hellig omvandrer som har forsaket familie, karriere og egne ambisjoner i denne verden for å kunne hjelpe og opplyse trengende medmennesker. Han hadde alltid vært opptatt av disse enkle, men likevel imponerende omvandrerne, som imellom kom til hans hjem for å få mat og hvile. Etter dette tenkte han hele tiden på å bli en sannyasin, og omkring tre år etter denne hendelsen møtte Surendranath en slik sannyasin som ønsket å ha ham som sin elev, og dermed ble faktisk Surendranath *sannyasin* allerede i ung alder. Han fikk navnet *Swami Anandacharya*, eller **Swami Sri Ananda Acharya**, som han selv valgte å skrive det senere.

Ungdomstid

Mens Sri Ananda gikk på videregående skole (college), fikk han føling med de politiske strømningene, og denne tiden pulserte med store anstrengelser for en egen regjering og frihet fra det britiske tyranniet. Stemningen som rådet i Bengal på den tiden, var preget av at engelskmennene måtte ut av India for enhver pris, koste hva det koste ville. Det var en desperat lengsel etter frihet etter over hundre år med brutal okkupasjon og undertrykkelse. En tid fungerte han som leder for ungdommens illegale motstandsbevegelse som arbeidet for frigjøring fra det britiske overherredømmet, og i denne tiden ble han forfulgt av politiet. Men Sri Ananda var en filosof og sannhetssøker selv i de stormfulle dagene, og elever han underviste privat på den tiden, ble ofte tatt med på turer til Nord-India for å praktisere yoga.

I denne college-tiden begynte han også å foreta lange reiser og pilegrimsvandringene over hele India. Han besøkte berømte steder og pilegrimssentre av ulike slag, og ikke minst de store læresentrene for sanskrit på forskjellige kanter av India. Her studerte han for kortere eller lengre perioder under fremstående lærere, både menn og kvinner, som alle var eksperter på sine felt. På denne måten fikk han inngående kjennskap til alle de forskjellige filosofiske skolene og hele spekteret av åndelig-kulturell tradisjon i India.

Etter hvert begynte Sri Ananda å studere ved Universitetet i Calcutta hvor han i 1908 tok sin 'Master of Arts'-grad i 'Mental and Moral Science', som han besto med 'Honours'. Allerede gjennom flere år hadde han gitt private undervisningstimer for yngre skolegutter, og etter endt universitetsgrad underviste han også en stund ved Universitetet i Calcutta.

Filosofiprofessor

I 1910 ble han utnevnt til professor i logikk og filosofi ved Maharajas College of Burdwan, noen mil vest for Hooghly, bare 29 år gammel. Her ble han fort meget populær blant studentene, som kalte ham 'far', og han hadde stor suksess med å undervise studentene, som alle besto sine eksamener. Pengene han tjente, gav han bort til de av studentene som hadde dårlig råd og ikke kunne betale for bøker eller studieavgifter. Til sin fars store bestyrtelse sendte han aldri noe av lønnen sin hjem, slik det er vanlig at eldste sønn gjør i India så snart han tjener egne penger.

Hele den tiden han var i Burdwan, praktiserte han mye yoga, og hans sinn ble stadig mer innadrettet – og etter hvert ble hans sinnstilstand lik den en yogi har når han trekker seg tilbake til en avsidesliggende hule for å meditere. Det ble derfor etter hvert vanskelig for ham å undervise studentene sine, og han skjønnte at han måtte si opp sin professor-stilling. Avskjeden ble dramatisk, og da han forlot Burdwan stasjon med toget, etter omkring to års tjeneste som professor, stod over 500 studenter og lærere igjen på perrongen og gråt.

Himalaya

Etter Burdwan så Sri Ananda ingen annen mulighet enn å dra til Himalaya. Sammen med to venner reiste han derfor nordover med tog til Haridwar. Derfra tenkte de å gå til fots til Manasarovar-sjøen i Tibet. Da de hadde reist i tre dager, fikk han om natten en stor åpenbaring i en hule ved Ganges. Han ble fortalt at tiden nå var kommet for ham til å reise til Europa, og at han der skulle forkynne menneskene budskapet om vennskap og fred. Den påfølgende dag fortsatte de derfor ikke videre nordover, men vendte tilbake for å reise vestover mot Europa.

Europa-reise

Tidlig om morgenen den 14. juli 1912 forlot han Calcutta som dekkspassasjer med kurs for Ceylon (Sri Lanka). Da de nådde Colombo, hovedstaden på Ceylon, måtte han bytte til en fransk dampbåt som skulle frakte ham videre til Europa. Han forlot Ceylon og indisk jord for godt den 17. juli. Etter å ha krysset Det Indiske Hav gjorde dampbåten et lite opphold i et afrikansk land for å etterfylle kull. Og etter en båtreise på til sammen omkring tre uker kunne Sri Ananda endelig gå i land i Marseilles i Sør-Frankrike. Herfra reiste han med tog gjennom hele Frankrike via Paris til Den Engelske Kanal, som igjen ble krysset med båt. Blakk og uten venner eller bekjente, ankom han London den 15. august 1912, etter ganske nøyaktig én måneds uavbrutt reise fra India.

London

Den lange reisen til Europa hadde vært hard, men oppholdet i London gjennom de neste over to årene, skulle på ingen måte vise seg å bli noe lettere. Ofte var han uten mat og endog husly, og han måtte tåle mange fornærmelser, rasisme, intrigespill, utnyttelser og annen uverdigg oppførsel fra mennesker han møtte. Men det var naturligvis også flere lyspunkter og oppriktige, gode venner. Likevel var denne tiden stort sett fylt med strabaser og streben for å kunne overleve rent fysisk. Til tross for alle disse vanskene, var han svært produktiv i London. Under hele oppholdet her, holdt han jevnlig en mengde foredrag ved forskjellige åndelige samfunn og foreninger, som florerte i England på den tiden. Han studerte og arbeidet også jevnlig ved British Library hvor han fant mange uvurderlige skatter som britene hadde stjålet fra India gjennom århundrene i form av urgamle sanskrittekster skrevet på bjørkebark og palmeblad. Disse brukte han i arbeidet med de tre første bøkene han utgav, som alle var engelske oversettelser av eldgamle indiske verk fra originale sanskrittekster.

Sommeren 1914 brøt 1. verdenskrig ut, og den 4. august samme år ble også England trukket inn i krigen. Etter hvert som den stadig ble mer omfattende, fikk Sri Ananda det klart for seg at han måtte forlate England. Sent på høsten fikk han en invitasjon fra en av sine venner i London, som var adelig og svært rik, til å bli med til hennes hus i Norge og holde foredrag på universitetet i Kristiania (Oslo). Og siden han ikke ønsket å returnere til India, men anså Europa som sitt fremtidige arbeidsområde, takket han ja til invitasjonen.

Norge

Reisen foregikk med båt fra Newcastle og ble usedvanlig lang på grunn av krigsfare, men etter atskillige timer kunne Sri Ananda en mørk desemberkveld i 1914 for første gang sette sine ben på norsk jord. På nyåret 1915 startet hans foredragsserie i universitetets gamle festsal i Kristiania og varte utover våren. Som alle hans foredrag ble også disse holdt *ex tempore*, dvs. uten manuskript, og notater ble nedtegnet av en venn under foredragene. Disse notatene ble deretter samlet og utgitt i bokform i England og distribuert, foruten i Storbritannia, også i India, USA og Canada. Den høstet straks et vell av usedvanlig gode kritikker i alle de land hvor den utkom. For første gang i den vestlige verden fikk filosofiinteresserte servert en systematisk presentasjon av indisk filosofi fra en indisk filosof, som attpåtil var sannyasin og således i et direkte åndelig slektskap med opphavsmennene for disse filosofiene. Boken kom også ut i norsk oversettelse med tittelen 'Indledning til Indisk filosofi'. På det aller første foredraget i denne foredragsserien ved Universitetet, møtte Sri Ananda den engels-

ke professor-datteren miss Amy L. Edwards sammen med den norske ingeniøren Einar Beer. Disse to ble snart hans nære venner, og de skulle etter hvert bli to av de tre som sto han aller nærmest hele resten av hans liv.

Etter å ha tilbrakt sommeren i Tuddal i Telemark, fikk Miss Edwards han over til Stockholm i Sverige i januar 1916 for å holde en serie foredrag ved universitetet der utover våren. Miss Edwards var tre år eldre enn Sri Ananda og kom fra Bath i England. Hun var et språkgeni som studerte alle de indoeuropeiske språkene, og på den tiden behersket hun i hvert fall fransk, tysk, russisk og gresk, sannsynligvis også latin og flere andre språk. Hun nedtegnet alle foredragene i Stockholm som senere ble samlet og utgitt både på engelsk og svensk.

Sri Ananda likte seg godt i den norske fjellheimen og tilbrakte sommeren 1916 i Gudbrandsdalen, mens sommeren 1917 ble tilbrakt ved Tyn i Jotunheimen. På denne tiden fortalte han Einar Beer at han var blitt lei bylivet og ønsket å slå seg ned for godt et sted i den norske fjellheimen. Han spurte da Beer om han kunne finne et slikt sted til ham. Beer svarte bekræftende, men spurte så om hvor han skulle lete. Da vendte Sri Ananda seg mot nord-øst, rakte armen rett fram foran seg og sa bare at han skulle lete i den retningen – mot nord-øst.

Lille Elvedal

Med nord-østlig retning for øyet, startet Einar Beer fra Kristiania og reiste med tog oppover Gudbrandsdalen, over Dovre til Hjerkin og derfra med bil ned Folldalen mot Nord-Østerdalen – hele tiden med et passende sted for Sri Ananda i tankene. Et stykke ned i Folldalen punkterte bilen, og mens sjåføren holdt på med å skifte hjul, kom det en motorsyklist med sidevogn forbi, som stoppet. Dette viste seg å være en gammel venn av Beer som nå var dyrlege i distriktet. Beer fortalte ham sitt ærend, og vennen kunne straks informere ham om ei seter på Tronsvangen i Lille Elvedal (senere Alvdal) som var til salgs. Det ble da til at Beer satte seg i sidevogna, og at de sammen kjørte til Lille Elvedal. Om kvelden gikk de opp Tronsvanglia til Tronsvangen under Tronfjellet og traff Ingrid Tronsvang på det toetasjes pensjonatet 'Ingridsæter'. Gamle Ingrid tok blidt imot dem og var straks villig til å selge det gamle, trekkfulle tømmerhuset. Og kjøp ble det kort tid etter da Sri Ananda ankom setervangen.

Sri Ananda fikk bud om dette mens han var ved Tyn, og reiste rett derfra til Lille Elvedal sammen med Miss Edwards. Han ankom Tronsvangen og den setra som skulle bli hans bopel resten av hans liv, den 28. september 1917, som en ung mann på snart 36 år. Sri Ananda likte veldig godt Tronsvangen, og med utsikten mot Storsølen og Rondane minnet det ham om Himalaya. Et halvt år senere fikk 'Ingridsæter' navnet "Gaurisankar Seter", etter en av de høyeste toppene i Himalaya. Senere, omkring 1920, kom Miss Jewson, mest kjent som Samvida, over fra England. Hun hadde blitt kjent med Sri Ananda i den tiden han var i London. Miss Edwards, Miss Jewson og Einar Beer ble også boende på Tronsvangen sammen med Sri Ananda, og ble altså de mest sentrale personene i resten av hans liv.

Fredsuniversitetets "far"

Da Sri Ananda kom til Tronsvangen og så Tronfjellet for første gang, og spesielt da han kort tid etter ankomsten gikk opp på Flattron, kom minnene om hans barndoms store visjon om Fredsuniversitetet: "Fra min tidligste barndom pleide denne store ideen å komme i mitt hode om hvordan alle nasjonene skulle komme sammen og bringe fred permanent til Jorden ved å etablere det store Fredsuniversitetet. Vandrende omkring alene pleide jeg å tenke ut alle detaljene til denne store planen. I England tenkte jeg aldri på den, og i London og andre steder tenkte jeg ofte at jeg hadde glemt noe, men kunne aldri finne ut hva det var. Det er bare her på dette store fjellet at denne planen åpenbarer seg selv igjen i min hjerne." (fra Einar Beers notater) Da Sri Ananda fikk se Flattron, ble det helt klart for ham at det første Fredsuniversitetet i framtiden måtte ligge der.

I to av sine bøker utgitt i 1921 - "Karlina Rani" og "Kalkaram" - presenterer han hovedinnholdet i ideen som i korthet går ut på å etablere en serie Fredsuniversiteter i fjellene i mange land verden rundt. En student fra hvert land skal bo sammen med sine lærere i hvert av universitetene. Studiene vil vare i 21 år, og hvert år vil studentene flytte til et annet universitet i et annet land, inntil de har studert over hele verden og blitt kjent med, og venn med, alle raser, kulturer og nasjoner i verden. Etter endt studium vil studentene dra ut i verden og lære folket Fredens Visdom, og i vennskapets bånd knytte sammen folkeslagene i nord og sør, og i øst og vest. Bare på denne måten, mente Sri Ananda, kunne fred bringes permanent til denne krigsherjede planeten. Ved en anledning omkring 1920 sa han at Fredsuniversitetet ville komme om "en hundre års tid".

Livet på Tronsvangen

Sri Ananda var et utrolig eksotisk innslag i bygde-Norge i sin tid. Noe slikt hadde man aldri verken sett eller hørt om på disse breddegrader. Kjell Aukrust sa en gang i et radiointervju at

"å se'n Baral komme ridende ned på Steia (Alvdal sentrum) på sin hvite hest med turban, langt hår og skjegg, og flagrende, oransje silkegevanter, ja, det var selve eventyret for steiryssen (guttene på Steia) i Alvdal!" Samtidige avisjournalister skrev at å se Sri Ananda på Tronsvangen var som å se "en lotus i snøen" eller som å se en "kolibri på en bjørkekvist". Ordene ble tydeligvis fattige, men kontrasten i bildene kom likevel tydelig frem!

I de ti første årene på Tronsvangen var Sri Ananda allerede fra dag én enormt produktiv. Han skrev og publiserte hele 21 bøker i denne perioden - allegorier, diktsamlinger, filosofiske budskap, sangsamlinger, drama, lærebok i økologisk landbruk, kokebok, sanskritoversettelser, m.m. - først på større internasjonale og nordiske forlag, og siden på sitt eget forlag Brahmakul. Flere av disse bøkene kom ut på to språk, engelsk og norsk eller svensk. Fra 1928 stoppet all bokskrivning og utadrettet arbeid for Sri Ananda, og han trakk seg mer og mer tilbake.

Men i alle årene fram til utbruddet av 2. verdenskrig tok Sri Ananda imot utallige gjester og besøkende, som alle helst fikk et måltid varm mat, et lengre foredrag om de forskjelligste emner mellom himmel og jord, og en gave med seg når de gikk. Hele skoleklasser, lag og foreninger kunne ta turen til Tronsvangen for å "hilse på'n Baral", som da gjerne satt på sin store hjemmesnekrede stol med hjul på – hvor han kunne sitte med benene i kors slik han var vant med fra hjemlandet – i sitt studierom omgitt av sine mange bøker. På vangen utenfor beitet hans to hester, geitebukken stod tjoret i et langt tau, grisen gikk fritt inn og ut av jordhytta si, endene og gjessene badet i andedammen, hanene spankulerte på tunet, og duene fløy fritt omkring, mens den store, sorte oxen sto tjoret på båsen i fjøset. Sri Ananda fikk overrakt mange tilårskomne husdyr fra bygdefolk som vegret seg for å ta livet av dem, og holdt slik et slags gamlehem for slitne husdyr i Alvdal. På Gaurisankar Seter fikk de lov til å leve og dø en naturlig død. Hans hvite hest Bålkari var 20 år gammel da han fikk henne (som var vanlig slaktealder for en brukshest), men levde enda i 19 år før hun døde og ble altså hele 39 år gammel. Kanskje er hun Norges eldste hest?

Sri Ananda var meget avholdt og høyt respektert blant naboer på Tronsvangen, og blant bygdefolk i Alvdal og i distriktet ellers. Han fikk mange gode venner blant både leg og lærd, blant nordmenn, samer og utlendinger. Han var populær blant besøkende barn, og han sendte gjennom alle år en mengde brev, dikt og hilsener til alle han hadde blitt kjent med i Alvdal og distriktet. Under 2. verdenskrig trosset han tyskernes mørkleggingspåbud og lot det skinne en oljelampe i vinduet i annen etasje på Gaurisankar Seter uavbrutt gjennom hele okkupasjonen. Den vistes tydelig langt nede i bygda i de mørke vinternettene, og på folkemunne ble den bare kalt for "Baral-stjerna". Som britisk statsborger (India var del av det britiske imperiet på den tiden) var det spesielt farlig for Sri Ananda under den tyske okkupasjonen, men to av bygdas menn hadde, på eget initiativ, lovet på heder og ære at de skulle beskytte ham med sine egne liv om nødvendig. Heldigvis ble det aldri nødvendig.

Var Sri Ananda buddhist?

Det er en vanlig oppfatning blant bygdefolk at Sri Ananda var buddhist, men dette beror på en misforståelse, noe hans mange bøker bærer tydelig vitnesbyrd om. Han var verken buddhist, hinduist, kristen, muslim eller noe annet. Menn som Sri Ananda tilhører aldri noen religion og prediker aldri noen bestemt lære – de er fast forankret i sin egen åndelige erfaring og realisasjon. For dem er alle religioner som en "åndelighetens barnehage" som kun representerer et utgangspunkt for en søken. For dem er det åndelige universelt og likt for alle – det avhenger ikke av dogmer, læresetninger, seremonier, ritualer eller noe som helst, men kun det rent menneskelige og medmenneskelige. Den oppriktige og samvittighetsfulle søkenen

som starter utenfor en selv med hellige skrifter og besøk i kirker, templer, moskeer og pagoder, vil alltid ende opp med en naken beskuelse av ens eget Selv. Det er denne Selv-Realisasjon (også kalt "Guds-Realisasjon") som preger menn som Sri Ananda. Mennesket har alt og er selv nøkkelen til selve Livets mysterium, det trenger bare litt hjelp til å bli kvitt sin egen forblindelse og uvitenhet, som det også bærer med seg i rikt monn. I India omtales menn som Sri Ananda med hedersbetegnelsen Rishi, dvs. en "seer" og vismann. Han var også en yogi – en som praktiserer yoga – som er en fysisk, mental og åndelig vitenskap om hvordan man harmoniserer og forener det individuelle med det universelle. Yoga-vitenskapen er helt uavhengig av noen religion eller lære, og kan praktiseres av enhver oppriktig sannhetssøker.

Graven på Tron

På fredsdagen 8. mai 1945 gikk Sri Ananda inn i en tilstand de i India kaller samadhi – en tilstand av den høyeste bevissthet og harmoni – akkurat som han hadde forutsagt i et dikt 25 år tidligere. Han forble urørlig i denne tilstanden i over en måned, uten å ta til seg verken vått eller tørt, og uten synlig åndedrett. Hans nærmeste hadde vært vant til å se ham slik i mange dager i strekk opp gjennom årene, men denne gangen gikk det uker. Huden var frisk, og hår og negler vokste. Men en morgen så de at huden hadde skiftet farge og de forsto at han hadde forlatt sin kropp. Han ble erklært død den 13. juni.

Noen år tidligere hadde Sri Ananda bedt Beer om å finne en gravplass til ham oppe på Tron, noe Beer klarte etter en hel uke med nitidig leting. Etter at Sri Ananda var blitt erklært død, ble det derfor gjort forberedelser for å gravlegge ham på dette utvalgte stedet på Tron. Men dette tok tid, for de to engelske damene hadde skrevet et hastebrev til kongen om tillatelse, og de måtte vente på at denne ble gitt, ifølge deres egne notater, muntlig gjennom en av kongens ministre. Men endelig, i solrenningen grytidlig om morgenen den 1. juli 1945, ble kisten senket i graven i 1400 meters høyde under toppen av Trons vestre side, med utsikt over Rondane, Snøhetta og Savalen, under en enkel seremoni med mange bygdefolk til stede og hvor ordfører Arne Mellesmo holdt minnetale.

Allerede kvelden før hadde et stort følge fulgt kisten som ble dratt på drog etter to hester fra Tronsvangen. Siden kisten var plassert slik at hodet var i "kjøreretningen" og høyere hevet enn benene, samt at det var bratt lende det meste av veien opp til graven, og at kisten var forholdsvis stor og rommelig, sank kroppen til Sri Ananda noe sammen i kisten. Da kisten så vidt ble åpnet av Beer like før gravsenkningen for å sjekke at alt var i orden, ble denne sammensenkningen eller bøyen i knærne til Sri Ananda observert av enkelte i gravfølget, og det er bakgrunnen for den seiglivet myten om at "Baral sitter i grava", som altså ikke er tilfelle. Det finnes også en annen seiglivet myte om at Baral er gravlagt sammen med hesten sin, men denne myten er tatt fullstendig ut av det blå, for hesten levde i flere år etterpå i stallen hos Einar Beer utenfor hans nye hus i Tronsvanglia, og den er gravlagt ute på setervangen der Sri Ananda bodde på Tronsvangen.

Dikteren, filosofen og mystikeren

Sri Ananda hadde et utpreget diktersinn, samtidig som han også var en utpreget filosof som kunne stille spørsmål ved alle ting og analysere til bunns alle forhold. Og kombinasjonen av disse to karakteristiske egenskapene skapte mystikeren Sri Ananda som søkte inn til selve Livets essens for å finne "det Sanne, det Gode og det Vakre" i tilværelsen. Den ene av de to engelske damene som bodde hos ham, Søster Samvida, gir oss et lite glimt av Sri Anandas natur og hans liv på Tronsvangen i et av sine notater: "Etter hvert som sommeren avtok på Tron, gikk Sri Ananda hver kveld, etter å ha sagt 'godnatt' til hestene, rundt blomsterbedene

mens han snakket til dem – 'Alt kommer til å bli bra, det kommer litt varmere vær igjen'. Så besøkte han potetjordet. 'Alt liv trenger å bli beroliget,' sa han, mens han satt lenge og så på stjernene. 'Selv stjernene trenger det. Jeg sier til dem "alt vil bli helt bra". Du skjønner, universet er så lite og Sjelen så stor!' "

Det aller siste Sri Ananda skrev, var et dikt om stillhet skrevet den 27. april 1945, bare få dager før han gikk inn i sin siste samadhi-tilstand og forlot denne verden:

I stillhet sender månen sine smil til de snødekte fjellene –
I stillhet beveger stjernene seg i det stille eter-havet –
I stillhet sprer rosen sin duft i den nyfødte grynings-luften –
I stillhet våkner liljen i fjellsjøen –
I stillhet spiller Våren på sin fløyte for å tilkalle gjøken –
I stillhet sover småbarna, beskyttet av Kristus som våker ved deres pute –
I stillhet mottar dikteren sin inspirasjon fra Gud –
I stillhet ber menneskehetens hjerte om frigjørelse fra livet –
I stillhet gir hjertet i nestekjærighet –
I stillhet aksepterer hjertet med varm, stille takknemlighet.